

"Muhabbet, řu kâinatın bir sebab-i vücududur; hem řu kâinatın rabıtasıdır; hem řu kâinatın nurudur, hem hayatıdır." Bu cümleyi açıklar mısınız?

"Muhabbet, řu kâinatın bir sebab-i vücududur."

Bir hadis-i kudsîde mahlukatın yaratılış hikmeti şöyle ders veriliyor:

"Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeye muhabbet ettim ve mahlukatı var ettim."(1)

O halde kâinatın yaratılış sebebi Cenâb-ı Hak'ın "*bilinmeye muhabbet*" etmesidir.

Allah'ın bütün sıfatları ve isimleri gizli birer hazinedirler. Nitekim esmâ-i İlâhiyeye "*künuz-u mahfiyye (gizli hazineler)*" denilir. Bu hazinelerin gizli olmaları, görünmemeleri cihetiyledir.

Bütün hayatlar **Muhyi** isminin hazinesinden, bütün rızıklar **Rezzak** isminin hazinesinden, bütün şekiller **Musavvir** isminin hazinesinden gelmektedir. Cenâb-ı Hak bu gizli hazinelerindeki cevherlerin bilinmesini istemiş, buna muhabbet göstermiş ve varlık âlemini yaratarak bütün isim ve sıfatlarını onlarda tecelli ettirmiştir.

"Hiçbir řey yoktur ki, O'nu hamd ile tesbih etmesin."(İsra, 17/44)

meâlindeki ayet-i kerîmenin haber verdiği gibi, her şey Allah'ı kendi kabiliyetine göre bilmekte, tesbih ve hamd görevini yerine getirmektedir. Zaten nurdan yaratılmış olan meleklerin vazifeleri Allah'a ibadet etmeleridir. Bu mâna, "*Kâinat ağacının en son ve en mükemmel meyvesi*" olan insanda en ileri derecede kendini göstermiştir.

Cenâb-ı Hak sonsuz ilmi, kudreti ve iradesiyle bu kâinatı en mükemmel bir teşhircâh olarak yaratmış ve tanzim etmiştir. Kudretini bildirmek için yıldızları, galaksileri var etmiş, sonra bu kudret mucizelerini seyredecek seyirciler yaratmış, onlara da belli bir ölçüde kudret vererek sonsuz kudretine hamd ettirmiştir.

Yine sonsuz rahmet ve hikmetiyle sayısız nimetler yaratmış, sonra o nimetlere muhtaç ve onlardan istifade etme istidadına sahip canlıları yaratarak, bu sayısız nimetlerine hadsiz şükür ve hamd ettirmiştir.

Keza, sonsuz ilmiyle her mahlûku o varlığın kabiliyetine göre en mükemmel şekilde yaratmış, sonra meleklerine ve mümin insanlara ilim sıfatı lütfederek, bu ilim mucizelerini onlara seyrettirmiş ve hayretle okutturmuştur.

Kısacası, "Allah'ın bilinmeye muhabbet etmesi", hem sıfat ve esmânın tecelli edeceği varlıklar yaratmasını, hem de bu tecellileri okuyabilecek, anlayabilecek, şükür ve hamd edebilecek varlıklar yaratmasını birlikte iktiza etmiştir. Böylece hem kâinat kitabı, hem de onun okuyucuları, yine hem yeryüzü sofrası, hem de onun misafirleri birlikte takdir edilmiş ve hikmetle yaratılmışlardır.

"Hem şu kâinatın rabıtasıdır,"

Bu muhabbet aynı zamanda varlıklar arasında bir rabıta tesis ettirmiştir. Gözler güneşi ve renkleri zevk ile seyretmişler, diller tat almaktan hoşlanmışlar, akıllar bu kâinat kitabını zevk ile mütalâa etmişlerdir.

Bu rabıta içinde en önemlisi, insan kalbinin, iman ile Allah'a intisap etmesidir. Bu rabıta devam ettiği müddetçe kâinatın varlığı da devam edecek, bu bağ tamamen koptuğu yahut çok zayıfladığı takdirde kıyamet kopacaktır.

Allah'ın bilinmeye muhabbet etmesi hakikati, çok daha mükemmel mânada, ahiret âleminde ebediyen tahakkuk edecektir.

Muhabbetin rabıta olması, insanların içtimaî hayatlarında çok açık olarak kendini gösterir. Muhabbet bağının koptuğu aileler dağılır, şirketler çöker, devletler yıkılır.

Gezegenlerin güneşin cazibesine kapılarak dönmeleri, bu muhabbetten bir işaret taşır. Cazibe kaybolduğunda sistem ortadan kalkar.

"Güneş bir meyvedardır; silkinir, tâ düşmesin müncezip seyyar olan yemişleri. Ger sükûtuyla sükûnet eylese, cezbe kaçır, ağlar fezada muntazam meczupları..."(2)

"Hem şu kâinatın nurudur, hem hayatıdır."

Cenâb-ı Hak, hepsi nuranî olan isim ve sıfatlarını tecelli ettirmekle gökleri ve yeri yokluk karanlıklarından kurtarmış ve varlık nuruna kavuşturmuştur. Bu İlâhi ihsanın kaynağı ise "*bilinmeye muhabbet*"tir.

Muhabbetin kâinatın hayatı olması, aynı mânanın bir başka yönünü ifade eder. Muhabbet ile yaratılan bu âlemdeki bütün eşya, Allah'ı tesbih etmekle bir hayat eseri gösterirler. Kâinatın meyvesi olan insan, iman ve ibadet görevini yerine getirmediği takdirde, kâinatın manen ölmesine sebep olacak ve kıyamet kopacaktır.

Dipnotlar:

(1) bk. *Aclunî, Keşfü'l-Hafa, II/132.*

(2) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule.](#)